

Kääpa Põhikooli õppekava

Viimati muudetud 31.08.2015

SISUKORD

1. Üldsätted.....	4
§ 1. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus.....	4
§ 2. Väljundipõhise õppekava põhimõtted.....	5
2. Kooli eripära, väärtused ja õppe- ja kasvatuse eesmärgid.....	5
§ 3. Kooli eripära.....	6
§ 4. Kooli väärtused.....	7
§ 5. Kooli õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid.....	8
§ 6. Põhihariduse alusväärtused.....	8
§ 7. Põhikooli sihiseade.....	9
§ 8. Õppimise ja kasvatamise käsitlus õppekavas.....	9
§ 9. Õpilase arengut soodustava õppekeskkonna loomine.....	11
§ 10. Pädevuste kujundamine.....	12
§ 11. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused kooliastmeti.....	14
§ 12. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted.....	18
§ 13. Lõimingu põhimõtted.....	29
3. Õppekorraldus.....	31
§ 12. Õppekorralduse põhimõtted ja ajakasutus.....	31
§ 14. Valikõppeained ja nende valimise põhimõtted.....	32
§ 15. Kääpa Põhikooli tunnijaotusplaan.....	34
§ 16. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana. .	35
§ 16. Liikluskasvatus.....	35
4. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused.....	38
§ 17. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted.....	38
5. Loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused III kooliastmes.....	40
6. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus.....	45
§ 17. Hindamise eesmärk.....	45
§ 18. Kujundav hindamine.....	45
§ 19. Hindamisest teavitamine.....	46
§ 20. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus.....	47
§ 21. Hindamine 1. klassis.....	49
§ 22. Hindamine individuaalse õppekava alusel.....	49
§ 23. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus.....	49
§ 24. Käitumise ja hoolsuse hindamine.....	50
§ 25. Kokkuvõtavad hinded ja järgmisse klassi üleviimine.....	51
§ 26. Põhikooli lõpetamine.....	53
§ 27. Õpilaste tunnustamise kord.....	53
7. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus.....	55

§ 28. Õpilase ja vanema teavitamine ning nõustamine.....	55
<u>8. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord.....</u>	<u>56</u>
§ 29. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilastel kohaldatavad erisused.....	56
§ 30. Pikapäevarühma töökorraldus.....	57
9. Karjääriteenuste korraldus koolis.....	59
10. Õpetajate töö planeerimise põhimõtted ja koostöö.....	60
§ 31. Õpetajate töö planeerimise põhimõtted.....	60
§ 32. Õpetajate koostöö.....	61
<u>11. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....</u>	<u>62</u>

1. Üldsätted

Kääpa Põhikooli (edaspidi „kooli“) õppekava kehtestatakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lg 2 ja Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011 määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ § 24 alusel.

- (1) Kooli õppekava koostamise, rakendamise, arendamise ja demokraatliku korralduse eest vastutab direktor.
- (2) Kooli õppekava kehtestab direktor. Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.

§ 1. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus

- (1) Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on kool lähtunud riiklikust õppekavast, kooli paikkondlikust eripärast, koolipidaja, kooli töötajate, lastevanemate ja õpilaste ettepanekutest ning vaimsetest ja materiaalistest ressurssidest.
- (2) Kooli õppekava koosneb üldosast, ainevaldkondade ja valikõppeainete ainekavadest.
- (3) Ainevaldkonna kavas kirjeldatakse üldised alused ainevaldkonna rakendamiseks ja ainevaldkonna kohustuslike õppeainete ainekavad. Õppeainete kavades esitatakse klassiti õpitulemused ja õppesisu, pädevuste kujundamine, lõiming ja läbivate teemade käsitlemine.
- (4) Ainevaldkonnad ja neis kirjeldatavad kohustuslike õppeainete ainekavad on:
  - 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus;
  - 2) võõrkeeled: A-võõrkeel (inglise keel), B-võõrkeel (vene keel);
  - 3) matemaatika: matemaatika
  - 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia;
  - 5) sotsiaalsained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus;
  - 6) kunstained: muusika, kunst;
  - 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus;
  - 8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus.
  - 9) valikained: informaatika, karjääriõpetus, võru keel

(5) Kooli õppekava üldosas esitatakse:

- 1) kooli väärtused, eripära ja õppe- ja kasvatusesmärgid;
- 2) õppekorraldus;
- 3) õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused;
- 4) loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord;
- 5) õpilaste arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus;
- 6) hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord;
- 7) karjääriõppe, karjääriinfo ja nõustamise korraldus;
- 8) õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
- 9) õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted;
- 10) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

§ 2. Väljundipõhise õppekava põhimõtted

- (1) Kooli õppekavas käsitletakse õppimist väljundipõhiselt. Väljundipõhise õppekava kõrgeim õpiväljund on omandatud üldpädevused, so suutlikkus asjatundlikult, loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida teatud tegevusalal või - valdkonnas, perekonnas, tööl, avalikus elus.
- (2) Üldpädevuste kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.
- (3) Väljundipõhises õppes on rõhuasetus õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavatel õpitulemustel ja nende hindamisel. Õpilastel lastakse demonstreerida õpitulemuste omandatust võimalikult erinevates olukordades tulenevalt õpitulemuste väljundverbist.
- (4) Õpilastele antakse soorituste kohta tagasisidet tuues välja õpilase tugevusi ja vajakajäämisi ning andes soovitusi edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpitulemuste omandamist.
- (5) Väljundipõhise õppe õpikäsitus väljendub selles, et õpetamine on õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine viisil, et õpilane saavutab õppekavas kavandatud õpitulemused ja pädevused.

2. Kooli eripära, väärtused ja õppe- ja kasvatus eesmärgid

§ 3. Kooli eripära

- (1) Kääpal on kooliharidust antud 180 aastat. Kääpa kool on kauaaegsete tugevate traditsioonidega jätkusuutlik . Kooli tugevuseks on püsiv ja õppiv kvalifitseeritud kaader, mida tõestab õpilaste heade õpitulemuste ja üldpädevuste saavutamine.
- (2) Koolil on hea füüsiline, vaimne ja sotsiaalne õppekeskkond ning toetav kogukond.
- (3) Koolil on pikaajased rahvusvahelised suhted, mis tõhustavad õpilastel erinevate üld- ja ainepädevuste kujunemist läbi praktilise tegevuse ning kogemuse.
- (4) Üldpädevuste omandamist toetab aktiivne töö noorkotkaste ja kodutütardega ning huvitöö.
- (5) Koolis õpetatakse valikainena võru keelt.
- (6) Kool korraldab õpilaste üldpädevuste saavutamist läbi aktiivse ja tulemusliku sporditegevuse.
- (7) Kool lähtub õppekasvatustöös ettevõtlusõppe põhimõtetest. Ettevõtlikkus on hoiak ja ellusuhtumine. Ettevõtlikkus viitab inimese võimele mõtteid tegudeks muuta. See eeldab loominguilisust, uuendusmeelsust ja algatusjulgust, samuti oskust võimalusi märgata, tegevust kavandada ja kavandatut ellu viia. Ettevõtlik inimene saab endaga hakkama ja suudab muuta ühiskonda, „paneב pea tööle“, leiab lahendused.
- (8) Kääpa kool on avatud õpikeskkonnaga huvitav kool, kus edendatakse innovaatilisi õppemeetodeid ja osaletakse erinevates õppetööd toetavates projektides.

§ 4. Kooli väärtused

(1) Kääpa Põhikooli väärtustab:

- 1) üldinimlikke väärtusi: lugupidamist enda ja teiste vastu, ausust, hoolivust, empaatiavõimet, aukartust elu vastu;
- 2) ettevõtlikkust: loovust, positiivsust, uudishimu, õppimistahet, aktiivsust, algatusvõimet, tegutsemisjulgust, koostööd, analüüsimist, vastutusvõimet;
- 3) ühiskondlikke väärtusi: austust emakeele ja kultuuri vastu, austust võru keele ja paikkonna kultuuriloo vastu, isamaalisust, vabadust, suhtlemisoskust, demokraatiat, kultuurilist mitmekesisust, sallivust, keskkonnasõbralikkust, õiguspõhisust, solidaarsust.

(2) Koolis lähtutakse Confuciuse mõttest „*Seda, mida endale ei soovi, ära tee ka teisele*“

(3) Kooli motoks on kujunenud ettevõtliku õppe põhimõtted:

MÕTLEN LOOVALT

ALGATAN JULGELT

TEGUTSEN ARUKALT

VASTUTAN JA HOOLIN

- (4) Loova mõtlemise all mõistetakse, et inimene on uudishimulik, avatud, õpihimuline; oskab leida uusi ideid ja lahendusi; oskab probleeme loovalt lahendada ning tehtud vigadest õppida, oskab märgata ja kasutada globaalseid võimalusi.
- (5) Julge algataja on motiveeritud ja iseseisev, mõtleb suurelt, seab kõrgeid eesmärke, tahab saavutada parimat, julgeb otsustada ja katsetada.
- (6) Arukas tegutseja on sihikindel eesmärgini jõudmisel. Ta oskab ennast, ümbritsevat ja tehtud valikuga kaasnevaid tagajärgi hinnata. Oskab luua suhteid ja teha koostööd, kavandab teadlikult ning kasutab otstarbekalt ressursse.
- (7) Vastutus ja hoolimine tähendab arvestamist inimeste ja keskkonna ning tagajärgedega. Inimene vastutab oma tegude eest, tuleb toime ebaõnnestumisega ja otsib uusi lahendusi.
- (8) Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskuju, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

§ 5. Kooli õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid

- (1) Lõpetades kooli on õpilane omandanud üld-, kooliastme- ja ainevaldkonnapädevused.
- (2) Lõpetades kooli on õpilane saavutanud riiklikus ja kooli õppekavas esitatud tulemused. Õpilasel, kes lõpetab põhikooli, on teadmised ainevaldkonnaalaste faktide kohta, põhilised kognitiivsed ja praktilised oskused vastava teabe kasutamiseks, et täita ülesandeid ja lahendada tavalisi probleeme, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid ning suutlikkus töötada ja õppida juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega.
- (3) Kool toetab iga õpilase individuaalset arengut.
  - 1) Koolis on loodud õpilasele ea- ja võimetekohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

§ 6. Põhihariduse alusväärtused

- (1) Põhikoolis toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlblist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.
- (2) Kool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.
- (3) Kool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.
- (4) Kooli õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad õpilaste, töötajate ja lastevanemate ühistest arusaamadest ja kokkulepetest, samuti Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest.
- (5) Kool rõhutab õppe- ja kasvatustöös, et uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda.

§ 7. Põhikooli sihiseade

- (1) Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülseteks isiksusteks, kes suudavad ennast teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.
- (2) Õpetuse ja kasvatuse eesmärk on tagada iga õpilase eakohane vaimne, füüsiline, kõlbline, emotsionaalne ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.
- (3) Kooli ülesanne on luua õpilasele turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav eakohane õpikeskkond.
- (4) Kool tähtsustab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest.
- (5) Kool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks.
- (6) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.
- (7) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele ja tähtsustatakse paikkondliku võru keele õpetamist.

§ 8. Õppimise ja kasvatamise käsitlus õppekavas

- (1) Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.
- (2) Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. See tähendab selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks.
- (3) Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks.
- (4) Õppekeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega ning õppekeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused.

- (5) Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasi ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus.
- (6) Kooli õppekavas mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.
- (7) Kooli õppekavas mõistetakse kasvatust kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga.
- (8) Õpet kavandades ja ellu viies:
- 1) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
  - 2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
  - 3) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
  - 4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
  - 5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
  - 6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemethodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
  - 7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
  - 8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.
  - 9) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist.

§ 9. Õpilase arengut soodustava õppekeskkonna loomine

- (1) Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab põhihariduse alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.
- (2) Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist ja on õpilasele jõukohane.
- (3) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere:
  - 1) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, lastevanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
  - 2) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
  - 3) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
  - 4) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu;
  - 5) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
  - 6) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
  - 7) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
  - 8) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
  - 9) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
  - 10) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
  - 11) korraldatakse koolielu rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest lähtudes.
- (4) Füüsilist õppekeskkonda kujundades jälgib kool, et:
  - 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
  - 2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
  - 3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
  - 4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;

- 5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.
- 7) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (kooliõues, õppekäikudel, õppekursioonidel, looduses, muuseumides, arhiivides, kultuuriasutustes, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes jm asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

§ 10. Pädevuste kujundamine

- (1) Pädevus on teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida. tulemuslikult toimida.
- (2) Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.
- (3) Ainevaldkonna eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja koolivälise tegevuse.
- (4) Kooli õppe- ja kasvatus töö eesmärk on kujundada õpilastes järgnevaid üldpädevusi:
  - 1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
  - 2) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
  - 3) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida terveid eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

- 4) **õpipädevus** – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades, seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadust;
- 5) **suhtluspädevus** – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;
- 6) **matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
- 7) **ettevõtlikkuspädevus** – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;
- 8) **digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

§ 11. Õppe ja kasvatused rõhuasetused kooliastmeti

- (1) Õppe ja kasvatused rõhuasetused I kooliastmes. Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatused põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetöök. Õpilaste

koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

(2) Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- 6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

(3) I kooliastmes taotletavad pädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- 8) käitub loodust hoidvalt;
- 9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;

- 12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.
- (4) Õppe ja kasvatus rõhuasetused II kooliastmes. Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmista ja tegevusvaldkondade vastu.
- (5) Teises kooliastmes keskendutakse:
- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
  - 2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
  - 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
  - 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.
  - 5) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.
- (6) II kooliastmes taotletavad pädevused
- Teise kooliastme lõpus õpilane:
- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
  - 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
  - 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
  - 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnustada ning oma tegevust korrigeerida;
  - 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
  - 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;

- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

(7) Õppe ja kasvatus e rõhuasetused III kooliastmes. Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatus e põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

(8) III kooliastmes taotletavad pädevused. Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste

kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;

- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärged ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada ennast loominguiliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

§ 12. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

- (1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendid ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.
- (2) Läbivate teemade õpe koolis realiseerub:

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
  - 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte;
  - 3) kooli projektinädalate raames – projektinädalatel toimub õpe koolis nädala üldteemast lähtuvalt, mida käsitletakse erinevate õppeainete kaudu, lõimides neid omavahel. Projektinädalate eesmärgiks on toetada õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist;
  - 4) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlust;
  - 5) läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö tegemises;
  - 6) klassivälise õppetegevuse ja huvitöö korralduses;
  - 7) osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.
- (3) Tegevused konkretiseeritakse ainekavas, aineõpetaja ja klassijuhataja töökavas, huvitöö, ringide ja pikapäevarühma töökavades.
- (4) Õpetust ja kasvatust läbivad järgnevad teemad.
- (5) **Elukestev õpe ja karjääri planeerimine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
- (6) Õpilast suunatakse:
- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
  - 2) arendama õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
  - 3) arendama oskust seada endale eesmärgi ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
  - 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
  - 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.
- (7) Tegevused I kooliastmes:
- 1) kujundatakse positiivset hoiakut õppimisse ning toetada esmaste õpioskuste omandamist;
  - 2) mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust;
  - 3) õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

(8) Tegevused II kooliastmes:

- 1) keskendutakse õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele;
- 2) aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi;
- 3) tutvustada õpilasele erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

(9) Tegevused III kooliastmes:

- 1) keskendutakse õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele;
- 2) õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia;
- 3) tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks;
- 4) õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama;
- 5) õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

(10) **Keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele. Õpilast suunatakse:

- 1) aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimis-valikuid ja eluviisi.

(11) Tegevused I kooliastmes:

- a) tuginetakse õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele;
- b) õppe ja kasvatus kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist;
- c) pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

(12) Tegevused II kooliastmes:

- a) keskendutakse peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele;
- b) arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust;
- c) arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

(13) Tegevused III kooliastmes:

- a) keskendutakse kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele;
- b) kujundatakse arusaama loodusest kui tervik-süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja –ressurssidest;
- c) õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud;
- d) õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda.

(14) **Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma avaliku, ettevõtliku- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;

- 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisesse.

(15) Tegevused I kooliastmes:

- 1) õpetada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi;
- 2) õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms;
- 3) lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

(16) Tegevused II kooliastmes:

- 1) toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks;
- 2) õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 3) oluline on suunata õpilasi leidma jõu-kohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

(17) Tegevused III kooliastmes:

- 1) keskenduda ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele;
- 2) tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel;
- 3) kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks tutvustatakse ja pakutakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks.

(18) **Kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel. Väärtustatakse omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning kultuurilist sallivust ja koostööd. Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka oma-algatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;

- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

(19) Tegevused I kooliastmes:

- 1) pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone;
- 2) õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile;
- 3) õppe ja kasvatusel kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse;
- 4) õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

(20) Tegevused II kooliastmes:

- 1) kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist;
- 2) õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit;
- 3) õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

(21) Tegevused III kooliastmes:

- 1) aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel;
- 2) õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

(22) **Teabekeskond** – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;

- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabe-keskkondi;
- 5) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

(23) Tegevused I kooliastmes:

- 1) keskendutakse õpilase igapäevasele teabekeskkonnale;
- 2) õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskkonnas;
- 3) õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete eesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest;
- 4) õpilane harjub mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis;
- 5) rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist;
- 6) õpilase eakohast meedia-kasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

(24) Tegevused II kooliastmes:

- 1) keskmes on avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine;
- 2) õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi.
- 3) teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

(25) Tegevused III kooliastmes:

- 1) õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana;
- 2) senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväarsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides);
- 3) õpetus ja kasvatus aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks;
- 4) läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

(26) **Tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiad eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

(27) Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi **IKT**) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

(28) Tegevused I kooliastmes:

- 1) õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid;
- 2) soovitatav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme;
- 3) tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

(29) Tegevused II kooliastmes:

- 1) tegevus põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses;
- 2) arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

(30) Tegevused III kooliastmes:

- 1) kujundada IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes;
- 2) pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid;
- 3) lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

(31) **Tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt.

Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendavate põhimõtete rakendamine koolis.

(32) Tervise valdkonnas suunatakse õpilast:

- 1) oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldiseid sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset tervise teavet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi. Õpilast suunatakse:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid; tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

(33) **Tegevused I kooliastmes:**

- 1) pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak;
- 2) selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjuseid oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt;
- 3) õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstatsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

(34) Tegevused II kooliastmes:

- 1) pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähenenud kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus).
- 2) õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid;
- 3) õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

(35) Tegevused III kooliastmes:

- 1) pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele;
- 2) õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud;
- 3) tähtsal kohal on õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

(36) **Väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- 6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

(37) Tegevused I kooliastmes:

- 1) rõhk on õpilasel iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel;

- 2) klassikollektiivi kujundamine, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist;
- 3) tähtsustatakse demokraatiat ja rahvuslikkust;
- 4) õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima.

(38) Tegevused II kooliastmes:

- 1) teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu;
- 2) õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus;
- 3) õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud;
- 4) õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale;
- 5) igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

(39) Tegevused III kooliastmes:

- 1) tuuakse selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondlik ning ajaloolis-kultuuriline mõõde;
- 2) erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist;
- 3) juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse.
- 4) sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

(40) **Võru keel ja kultuur** – taotletakse, et õpilased austavad ja tunnevad oma ajaloolise Võrumaa traditsioonilist rahvakeelt (murret). Võru keele ja kultuuriloo tähtsustamine annab õpilastele teadmisi oma kodupaiga ja –kihelkonna kohta, suurendatakse austust varasemate põlvkondade kogemuste vastu ja vastutustunnet oma kodupaiga tuleviku suhtes. Arendatakse õpilaste oskust kohalikku keelt kuulata, kõnelda, lugeda ja kirjutada. Tutvustatakse Võrumaa kodulugu, rahvaluulet (kombestik, uskumused, tähtpäevad, rahvalaulud jm), Võrumaa kirjanikke ja võrukeelset kirjandust.

Tegevused konkretiseeruvad valikaine võru keel ainekavas, eesti keele ja kirjanduse ainekavas, huvitöö kavas (sh koostöö Võro Instituudiga, osavõtt üritustest, konkurssidest jne), näiteringi töökavas.

§ 13. Lõimingu põhimõtted

- (1) Lõimine toimub läbi üld- ja valdkonnapädevuste, läbivate teemade, õppeainete ja huvitöö kooskõlastatud tegevuse.
- (2) Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut. Koolis on loodud tingimused, et aidata õpetajatel mõtestada seda, mida nad hetkel teevad ja antakse juhatust selles osas, kuidas võiks asju teistmoodi teha. Kavandamise aluseks on tagasiside, mis saadakse kujundava hindamise või arenguveestluste kaudu.
- (3) Lõimingut väljendatakse õpetaja töökavas õppetegevustena. Tegevusteks võivad olla projektide kavandamine ja teostamine, probleemide lahendamine, uurimine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine.
- (4) Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi.
- (5) Kolmandas kooliastmes, üldjuhul 8. klassis teevad kõik õpilased läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on üldjuhul uurimistöö, aga ka projekti, kunsti- või tehnoloogiavaldkonna töö. Loovtöö temaatika valimisel võib lähtuda ainevaldkondadest, valikainetest, üldpädevustest, õppekava läbivatest teemadest, oma koolist, perekonnast või paikkonnast.

3. Õppekorraldus

§ 12. Õppekorralduse põhimõtted ja ajakasutus

- (1) Õppe-ja kasvatuskorralduse põhivorm on õppetund. Õppetunnid toimuvad koolis või ka väljaspool kooli õppekursiooni või õppekäiguna.
- (2) Õppe- ja kasvatusstegevus on koolis traditsioonilise korraldusega, s.t. kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel.
- (3) Õppeaasta õppeperiood on jaotatud kolmeks trimestriks. Trimestrid algavad 1. septembril, 1. detsembril ja 1. märtsil.
- (4) Kohustuslike õppeainete ja valikainete tundide jaotus klassiti on määratud tunnijaotusplaanis ja tagab kohustuslike õppeainete riiklikus õppekavas ettenähtud mahud.
- (5) Õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva, õppeaastas on kolm trimestrit. Lõpuklassis on õppeaastas kokku vähemalt 185 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.
- (6) Tasemetööd viiakse läbi 3. klassis ja 6. klassis. 8. klassi õpilased teevad õppeaineid lõimiva loovtöö.
- (7) Alates 3. klassist õpitakse A – võõrkeelena inglise keelt ja alates 6. klassist õpitakse B-võõrkeelena vene keelt.
- (8) Kooli piirkondlikku eripära ning kooli hoolekogu nõusolekut arvestades on läbivaks teemaks lisaks riiklikus õppekavas sätestatud teemadele võru keel ja kultuur.
- (9) III kooliastmes korraldab kool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline. Loovtöö temaatika valib kool, täpsema teemavaliku teevad õpilased.
- (10) Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursionideks ja õppekäikudeks planeeritud aeg kooskõlastatakse õpetajate, õpilaste ja juhtkonna vahel, kajastatakse õpetaja töökavades ning kooli üldtööplaanis.
- (11) 1. – 5. klassi õpilastel on päevakavas pikapäevarühma tunnid, kus pannakse alus esmastele õpioskustele ja –harjumustele.
- (12) Õpilaste suurim lubatud õppekoormus nädalas on:
  1. klass - 20 õppetundi
  2. klass - 23 õppetundi
  3. klass - 25 õppetundi

- 4. klass – 25 õppetundi
- 5. klass – 28 õppetundi
- 6. klass – 30 õppetundi
- 7. klass – 30 õppetundi
- 8. klass – 32 õppetundi
- 9. klass – 32 õppetundi

§ 14. Valikõppeained ja nende valimise põhimõtted

- (1) Lisaks riiklikus õppekavas määratud kohustuslikele õppetundidele määratakse valikainena I kooliastmes 8, II kooliastmes 10 ja III kooliastmes 4 nädalatunni kasutamine kooli õppekavas. Valikainete ressursi arvelt on suurendatud I kooliastmes osade kohustuslike ainete tundide arvu, et oleks võimalik süveneda rohkem õppeainesse, kasutada huvitavaid, arendavaid ja enam ajaressurssi nõudvaid õppemeetodeid. Need õppeained on eesti keel (1 t), matemaatika (4 t), loodusõpetus (1 t), kehaline kasvatus (1 t). Valikainena õpetatakse informaatikat (1t). II kooliastmes on suurendatud samadel eesmärkidel järgnevate kohustuslike õppeainete tundide arvu: inglise keel (3 t), matemaatika (2 t), ajalugu (1 t), muusika (1 t). Valikainena õpetatakse informaatikat (2 t) ning võru keelt (1 t). III kooliastmes on suurendatud samadel eesmärkidel järgnevate kohustuslike õppeainete tundide arvu: eesti keel (1 t), matemaatika (1 t), bioloogiat (1 t), geograafiat (1 t)
- (2) Kohustuslikest õppeainetest erinevate valikainete valimise põhimõtted:
- 1) Võru keel ja kultuur aitab kaasa sellise õpilase kujunemisele, kes oskab suhelda võru keeles, väärtustab ja tunneb paikkonna kodu- ja kultuurilugu. Valikaine võru keel ja kultuur 3. või 4. klassis loob aluse samanimelise läbiva teema käsitlemisele kogu põhikooli jooksul.
  - 2) Karjääriõpetus toetab läbiva teema elukestev õpe ja karjäär algteadmiste omandamist. Aine aitab kaasa õpilase kujunemisele isiksuseks, kes õpib ennast, oma võimeid ja huvisid tundma, on ettevõtlik, mõtleb loovalt, algatab julgelt, on terve ja rõõmus, õpib erinevaid ameteid tundma.
  - 3) Informaatikas (I ja II kooliastmes) õpetatakse õpilast tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, erinevaid võimalusi ja ohtusid. Tegevus põhineb kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides, huvitegevuses, õppeainete lõimimisel ja läbivate teemade käsitlemisel. Informaatika õpetamiseks on tulnud ettepanekud õpilastelt ja lastevanematelt. Informaatika tund toetab digipädevuse saavutamist.

§ 15. Kääpa Põhikooli tunnijaotusplaan

Ained	I kooliaste				II kooliaste				III kooliaste			
	RÕK/kool				RÕK/kool				RÕK/kool			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.			
Eesti keel	19 (20)	7	6+1	6	11	5	3	3	6 (7)	2	2	2+1
Kirjandus					4		2	2	6	2	2	2
A-võõrkeel	3			3	9 (12)	3+1	3+1	3+1	9	3	3	3
B-võõrkeel					3			3	9	3	3	3
Matemaatika	10 (14)	3+1	3+2	4+1	13 (15)	4+1	4+1	5	13(14)	5	4	4+1
Loodusõpetus	3 (4)	1	1+1	1	7	2	2	3	2	2		
Geograafia									5 (6)	1+1	2	2
Bioloogia									5(6)	2	1+1	2
Inimeseõpetus	2		1	1	2		1	1	2	1	1	
Ajalugu					3 (4)		1+1	2	6	2	2	2
Ühiskond					1			1	2			2
Keemia									4		2	2
Füüsika									4		2	2
Muusika	6	2	2	2	4 (5)	2	1+1	1	3	1	1	1
Kunst	4,5	3	3	3	3	1	1	1	3	1	2	
Tööõpetus	4,5								5	2	2	1
Käsitöö, kodundus/ Tehnoloogiaõp.					5	1	2	2				
Kehaline	8 (9)	2+1	3	3	8	3	3	2	6	2	2	2
Võru keel	0		1									
Informaatika			1			r	1r			1r	r	
Karjääriõp.						1						
Kokku		20	23	25		25	28	30		30	32	32
Sh valikaineid	8	2	4	4	10	4	5	1	4	1	1	2

§ 16. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana

- (1) Õpilase vanema ja direktori või direktori volitatud isikuga kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist koolis läbitava õppe osana tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.
- (2) Kooli õppekava väliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sealhulgas erivajadustega õpilaste hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Mujal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada.
- (3) Kooli õppekava välise õppimise arvestamisel lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest. Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal õpitu sisu või õpitulemuste kohta pole piisav.
- (4) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks vaatab kooli juhtkond läbi direktorile laekunud avaldused ja teeb otsuse õpingute arvestamise kohta kooli õppekava osana. Vajadusel kaastakse arutelule õpetaja(d).

§ 16. Liikluskasvatus

- (1) Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub lähtuvalt ja Vabariigi Valitsuse 27.10.2011. a määrusest nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“. Määruses on esitatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:
  - 1) põhikooli I astmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;
  - 2) põhikooli II ja III astmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.
- (2) Maanteeamet soovitab liikluskasvatuse teemade kaudu kujundada alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

  - 1) teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
  - 2) oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;

- 3) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- 4) oskab käituda ühissõidukeis, neisse siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- 5) oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
- 6) oskab ohutult liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- 7) oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- 8) oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- 9) oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- 2) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed;
- 3) oskab käituda ühissõidukeis, neisse siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- 4) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja -kaugust;
- 5) oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- 6) oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- 7) tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- 8) oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutuslaste teemakäsitluste kohta;
- 9) oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja teab, kuidas ohtu vältida.

III kooliastme lõpuks õpilane

- 1) väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- 2) oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- 3) oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- 4) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve- ning küünarnukikaitsed;
- 5) teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- 6) oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- 7) kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- 8) mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- 9) on teadlik ohutuslastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- 10) oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti liiklusohutuslast olukorda teiste riikidega.

- (3) Klassijuhatajate ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse klassijuhatajatundides ja integreerituna ainetundides. Koolivälised liiklusalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis.

4. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

§ 17. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

- (1) Koolis lähtutakse ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamisel kooli põhieesmärkidest ja traditsioonidest.
- (2) Koolis kavandatakse ja viiakse läbi õppe-eesmärgilisi projekte, mis võivad olla nii ainekesksed kui ka aineid ja läbivaid teemasid lõimivad.
- (3) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid koostatakse õppekasvatustegevuse toetamiseks ning nad peavad olema kooskõlas kooli õppekava õppe- ja kasvatustöö eesmärkidega ja läbivate teemadega.
- (4) Kool toetab igati projektide raames toimuvat õpilaste enesearendamist ja kooli esindamisega seotud tegevusi ning osutab kaasabi vastavalt võimalustele.
- (5) Kooli poolt läbiviidavad projektid toetavad õpilaste loovust ja mitmekülgsset arengut, kujundades neid enesest, oma kaaslastest ja Eestimaast lugupidavateks kodanikeks.
- (6) Koolis kavandatud projektid võivad olla suunatud nii ühe klassi õpilastele kui ka kogu kooliperele. Võimalusel kaasatakse kooli õpilasi erinevatesse rahvusvahelistesse projektidesse.
- (7) Õigus teha ettepanekuid ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide korraldamiseks ja osalemiseks koolivälistes projektides on aineõpetajatel, klassijuhatajatel, huvijuhil, hoolekogul, õpilasesindusel, kooli juhtkonnal, klassikollektiividel, huviringide juhendajatel ja teistel kooliga seotud huvitatud isikutel.
- (8) Projekti toimumine peab kajastuma kooli üldtööplaanis.
- (9) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse ja esitatakse reeglina enne õppeaasta algust ja/või II poolaasta algust heaks kiitmiseks õppenõukogule ning kinnitamiseks kooli direktorile.
- (10) Kui projekti elluviimine eeldab rahalist ressursi kooli eelarvest, tuleb taotlus esitada enne järgneva aasta eelarveprojekti esitamist vallavalitsusele.

- (11) Projektitegevusi juhib kooli direktori poolt kinnitatud projekti koordinaator.
- (12) Projektis peab kajastuma projekti täpne pealkiri, eesmärk ja tegevuskava, toimumise aeg ja koht, projekti läbiviijad (vastutajad ja meeskond) ning osalejad ja vajalikud materiaalsed ressursid.
- (13) Kooli õppekavaga seotud õppetöö ajal läbiviidavad projektid on õpilastele kohustuslikud.
- (14) Kooli õppekavaga mitteseotud projekte ei korraldata üldjuhul õppetundide ajast.
- (15) Ainealased projektid (õppekäigud jms.) on täpsustatud vastavates töökavades. Kool tagab projekti läbiviimiseks vajalikud rahalised ressursid transpordi, võimalusel ka muuseumipiletite ja giiditeenuse osas. Samuti peab kool tagama õpilaste toitlustamise koolilõuna maksumuse ulatuses. Taotlus õppekäigule minekuks esitatakse direktorile üldjuhul hiljemalt trimestri alguses. Laekunud taotluste rahuldamise otsustab direktsioon, lähtudes projekti eesmärkidest, seotusest õppekavaga ja materiaalistest võimalustest.
- (16) Kääpa Põhikoolis viiakse läbi järgmisi projektitüüpe:
- 1) õpilaste uurimistööd ja loovtööd;
  - 2) õppelaagrid ja –ekskursioonid;
  - 3) projektõppepäevad, ainepäevad;
  - 4) temaatilised näitused;
  - 5) erinevad olümpiaadid ja konkursid;
  - 6) traditsioonilised ülekoolilised üritused;
  - 7) maakondlike ainepäevade korraldamine;
  - 8) riiklikel projektikonkurssidel osalemine;
  - 9) ühisprojektid sõpruskoolidega;
  - 10) üleriigilistes ja rahvusvahelistes projektides osalemine;
  - 11) pikaajsete traditsioonidega ühisprojektid – Soomest [Vaala kool](#), Saksamaalt [Friedrich von Spee Gesamtschule](#);
  - 12) kooliümbruse väljaehitamise seotud projektid.

5. Loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused III kooliastmes

- (1) 8. klassis teevad kõik õpilased läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on üldjuhul uurimistöö, aga ka projekti, kunsti- või tehnoloogiavaldkonna töö.
- (2) Loovtöö temaatika valimisel võib õpilane lähtuda ainevaldkondadest, valikainetest, üldpädevustest, õppekava läbivatest teemadest, oma huvialast, koolist, perekonnast või paikkonnast.
- (3) Loovtöö teema märgitakse põhikooli lõputunnistusele.
- (4) Loovtöö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab iseseisva töö oskusi ja omandatud teadmisi, arendab loovust ja kinnistab ning täiendab koolis omandatud.
- (5) Loovtöö eesmärk on pakkuda õpilasele võimetekohast ning huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust ning toetada:
  - 1) õpilase tervikliku maailmapildi, loomingulise algatusvõime ja loova eneseväljendusoskuse kujunemist ning aidata kaasa uute ideede tekkimisele, nende teostamisele õppeainete lõimumise ja loovtöö protsessi kaudu;
  - 2) õpimotivatsiooni, eneseanalüüsi ja kriitilise mõtlemise kujunemist;
  - 3) õpilase kujunemist loovaks ning mitmekülgseks isiksuseks;
  - 4) üldpädevuste (iseseisev ja rühmas töötamine, probleemide lahendamine, kriitiline mõtlemine, argumenteerimis-, eneseväljendus- ja esinemisoskus, töö allikate ja andmetega; tegevuse kavandamine ning kavandatu järgimine, tegevuse ja töö analüüsimise oskus, loovtöö vormistamine, IKT vahendite kasutamine jne) kujunemist;
  - 5) õpilast tema võimete paremal tundmaõppimisel, mis aitaks teha valikuid järgnevateks õpinguteks.
- (6) Loovtöö korraldamise ajaline graafik
  - 1) 7. klassi õpilane võib omapoolse loovtöö teema sooviga pöörduda klassijuhataja või õpetaja poole alates käimasoleva õppeaasta jooksul.
  - 2) Kõik õpetajad pakuvad välja omapoolsed loovtööde teemad järgmiseks õppeaastaks käimasoleva õppeaasta 1. veebruariks.
  - 3) Veebruari alguses selgitab 7. klassi klassijuhataja, õppealajuhataja või selleks volitatud õpetaja 7. klassi õpilastele võimalikke teemasid, loovtöödele esitatavaid nõudeid, tähtaegu ja hindamise põhimõtteid.

- 4) Loovtöö teema ja vormi (õpilasuurimus, projekt, muusikateos, praktiline töö, näitus vm) otsustab õpilane koos juhendajaga hiljemalt 15. maiks.
- 5) Klassijuhataja esitab 25. maiks õppealajuhatajale aruandelehe, millele on märgitud õpilase nimi, allkiri, töö teema, töö liik, juhendaja nimi, allkiri ning töö esitamise ja esitlemise tähtajad.
- 6) Loovtööde esitamise tähtaeg on 15. nädalal (aprilli 2. nädalal) ja kaitsmine toimub 16. nädalal (aprilli 3. nädalal).

(7) Loovtöö liigid.

(8) Läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimivaks loovtööks võib olla uurimus, projekt, kunstitöö. Keelte-, loodus-, tehnoloogia- ja sotsiaalainetes ning matemaatikas on loovtöö liikideks üldjuhul kirjalik õpilasuurimus või projektitöö.

(9) Uurimistöö on kirjalik tekst, kus õpilane keskendub mingile uurimisprobleemile. Töökirjutamine annab õpilastele esimese iseseisva uurimistöö kogemuse ning võimaluse tegeleda huvipakkuvate teemade ja probleemidega kas individuaalselt või koostöös kaasõpilastega. Uurimuse eesmärk on saada täpsemat teavet uuritava teema kohta ning leida teema olulistele küsimustele vastuseid. Samuti aitab uurimistöö kaasa oskusele oma mõtteid edasi anda loogiliselt nii kõnes kui kirjas. Uurimistöö peab olema valdavalt analüüsiva iseloomuga, olulisel kohal on töö autori järeldused, tõlgendused ja üldistused. Uurimistööd koostades õpilane:

- 1) valib valdkonna või õppeaine ning esialgse teema;
- 2) koostab koos juhendajaga töö koostamise ajakava;
- 3) tutvub juhendaja poolt soovitatud kirjandusega;
- 4) sõnastab juhendaja abiga probleemi;
- 5) kogub andmeid;
- 6) kirjutab vastavalt nõuetele uurimistöö/teksti;
- 7) vormistab töö vastavalt kooli uurimistöö juhendile;
- 8) esitleb oma tööd hindamiskomisjonile.

(10) Projekt on kindla eesmärgi ja ulatusega terviklik töö (ülesanne) vm ettevõtmine, mis annab korraldamiskogemuse, juhtimis- ja meeskonnatöökogemuse, algteadmisi eelarve koostamisest jmt. Projekt võib sisaldada erinevaid loovtöö liike, näiteks lühiuurimust, praktilist tegevust, töö vormistamist, esitlemist.

(11) Loovtöö kunsti- ja tehnoloogiavaldkonnas

Tehnoloogiavaldkonnas võib loovtööks olla praktiline töö koos kirjaliku osaga.

Loovtöö muusikateosena võib olla õpilase omalooming, aga ka muusikateose esitamine koos kirjaliku osaga. Kunstitöö teostamise tehnikaks võib olla maal, joonistus, graafika, skulptuur, keraamika, videofilm, animatsioon, näitus jne koos kirjaliku osaga.

Projektitöö, kunsti- ja tehnoloogiavaldkonna töö kirjaliku osa ülesehitus:

- 1) tiitelleht;
- 2) sisukord;
- 3) sissejuhatus;
- 4) eesmärgid ja meetodid;
- 5) töö käigu kirjeldus;
- 6) kokkuvõte, sh hinnang eesmärkide ja tegevuskava täitmise kohta;
- 7) kasutatud kirjandus;
- 8) kirjaliku osa arvutil vormistamisel ja viitamisel lähtutakse kooli uurimistöo juhendist.

(12) Loovtöö juhendamise põhimõtted

- 1) Loovtööde juhendaja on Kääpa Põhikooli õpetaja. Õpilasel on õigus kasutada töö koostamisel kaasjuhendajat väljastpoolt kooli.
- 2) Loovtööde juhendamiseks kasutatakse õpetaja konsultatsioonide aegu või lisaajaga õpetajaga kokkuleppel. Loovtöö juhendamine võib toimuda individuaalselt või ka rühmas.
- 3) Ühel juhendajal võib üldjuhul olla maksimaalselt 2 õpilast.

(13) Juhendaja ülesanded:

- 1) aitab õpilast teema valikul ja tegevusplaani ning ajakava koostamisel;
- 2) soovib vajadusel kirjandust ja annab suuniseid info leidmisel;
- 3) jälgib töö vastavust sisulistele ja vormistamise nõuetele ning jälgib ajakava täitmist;
- 4) nõustab õpilast esitluse edukaks läbiviimiseks;
- 5) täpsustab rühmatöös liikmete tööpanuse;
- 6) nõustab õpilast loovtöö esitlemise vormi valikul.

Loovtöö esitlemisele lubatakse õpilane, kui ta on määratud kuupäevaks esitanud juhendajale oma uurimis- või praktilise töö (kunsti- või projektitöö, vm) koos kirjaliku osaga. Kui õpilane ei ole juhendaja hinnangul valmis tööd esitlema, siis antakse õpilase lisaajaga oma töö parandamiseks/täiendamiseks. Hindamiskomisjonile esitatakse töö hiljemalt üks nädal enne esitluste toimumist.

(14) Loovtöö esitlemise korralduse põhimõtted:

- 1) loovtöö esitus toimub aprilli kolmandal nädalal;
- 2) loovtööd esitleb õpilane suulise ettekandena, mille pikkus on koos küsimuste vooruga maksimaalselt 10 minutit;
- 3) esitlust on soovitatav näitlikustada kas stendiettekande, multimeedia, audiovisuaalsete, praktiliste tööde ja vahenditega.

(15) Loovtöö esitlemisel õpilane:

- 1) selgitab töö eesmärgi ja põhjendab teema valikut;
- 2) tutvustab kasutatud meetodeid;
- 3) esitab töö kokkuvõtte: milleni jõuti, kas eesmärk täideti.

(16) Loovtöö hindamise eesmärk on:

- 1) kirjeldada loovtööle seatud eesmärkide täideviimist ning anda seeläbi tagasisidet loovtöö kui terviku kohta;
- 2) kujundada kriitilist suhtumist oma töösse, julgustada õpilast järgmisteks loovtöödeks ning toetada seeläbi isiksuse arengut.

(17)Uurimistööd hinnatakse Kääpa Põhikooli uurimistöö hindamisjuhendi järgi, mis on kättesaadav kooli veebilehel ja koolis. Loovtööle ja selle esitlemisele annab koondhinnangu vähemalt kolmeliikmeline hindamiskomisjon, kuhu kuulub ka õpilase juhendaja. Aluseks võib võtta tööprotsessi jooksul peetud aruandelehe või päeviku sissekanded.

(18)Hinnang antakse:

- 1) töö sisule: töö vastavus teemale, seatud eesmärkide saavutamine, meetodite valik ja rakendus; terminite ja keele korrektne kasutamine, töö ülesehitus; kunstitöö ning omaloomingulise muusikateose puhul hinnatakse teose ideed, originaalsust ja selle teostumist, samuti uute seoste loomise oskust; muusikateose esitamise puhul hinnatakse kunstilist teostust.
- 2) loovtöö protsessile: õpilase algatusvõimet ja initsiatiivi loovtöö teema valimisel, ajakava järgimine, kokkulepetest kinnipidamine, ideede rohkust, suhtlemisoskust;
- 3) loovtöö vormistamisele: teksti, jooniste, graafikute ja tabelite korrektne vormistamine; viitamine.
- 4) loovtöö esitlemisele: esitluse ülesehitus, kõne tempo, esitluse näitlikustamine, kontakt kuulajatega.
- 5) Komisjoni hinnang vormistatakse kirjaliku protokollina iga loovtöö kohta eraldi.

(19)Mitterahuldav tulemus.

- 1) Kui loovtööd ei lubatud kaitsmisele või kaitsmine ebaõnnestus, siis määratakse õpilasele töö parandamiseks ja kaitsmiseks pikendatud õppetöö ning õpilasel tuleb töö sooritada enne õppeaasta lõppu.
- 2) Kui loovtöö hindamise käigus selgub, et tegemist on loomevarguse või plagiaadiga või hinnatakse töö hindega „nõrk“, siis määratakse õpilasele pikendatud õppetöö ning töö tuleb sooritada enne õppeaasta lõppu.

6. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus.

§ 17. Hindamise eesmärk

(1) Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) kujundada õpilase enesehinnangut, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

(2) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

(3) Kool annab õpilasele ja lapsevanemale kirjalikku tagasisidet õpilase õppimise, käitumise ja hoolsuse kohta vähemalt kolm korda õppeaastas, iga trimestri lõpus.

(4) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindale ja hinnangule.

(5) Õpilase käitumist ja hoolsust hinnatakse hinnanguliselt „eeskujulik“, „hea“ või „rahuldav“. Nõuded õpilase käitumisele ja hoolsusele esitatakse kooli kodukorras. Hinnangute kriteeriumid kirjeldatakse hindamise korras.

§ 18. Kujundav hindamine

(1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase

tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

- (2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Põhikool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.
- (3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
- (4) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.
- (5) Arenguvestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguvestlus võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguvestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Arenguvestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.
- (6) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Õpimapp on hea vahend ka arenguvestluse alusmaterjaliks.

§ 19. Hindamisest teavitamine

- (1) Hindamise põhimõtted ja kord on kättesaadav lapsevanemale, õpilasele ja õpetajale koolis ning avalikustatud kooli kodulehel.
- (2) Teadmiste ja oskuste hindamise põhimõtteid ja korda tutvustavad õpilastele klassiõpetajad ja aineõpetajad.
- (3) Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid ja korda tutvustab õpilastele klassijuhataja.
- (4) Õpilasel on õigus saada õpetajatelt teavet oma hinnete kohta.
- (5) Lapsevanemal on õigus saada teavet õpilase teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtete ja korra kohta ning saada teada oma lapse hindeid või

tema teadmistele ja oskustele antud hinnanguid.

- (6) Kääpa Põhikoolis kasutatakse e-kooli ja e-päevikut. Õpilasel on olemas ka õpilaspäevik, 1- 4. klassini täidetakse päevikut klassijuhataja ja õpetaja suunamisel. 5.- 9. klassini vastutab päeviku täitmise eest õpilane.
- (7) Õpetajad täidavad e-koolis e-päeviku ainetundide toimumise päeval kella 16.00-ks. Kirjandite ning pikemate kirjalike tööde parandamiseks ja hinnete e-kooli kandmiseks on õpetajal aega 5 tööpäeva.
- (8) E-päevikus on õpilastel ja lapsevanematel võimalik tutvuda tunnis tehtud tööga, koduste ülesannetega, hinnetega, kiituste ja märkustega.
- (9) E-päevikus on lapsevanematel võimalik tutvuda elektroonilise hinnetelehega.
- (10) Hinnetelehe saadab klassijuhataja 1-2 korda õppetrimestri jooksul nendele lapsevanematele, kellel puudub e-kooli vaatamise võimalus ja nad on esitanud klassijuhatajale vastava taotluse või nendele vanematele, kelle lapsel on mitterahuldav edasijõudmine õppetöös. Hinnetelehe allkirjastavad klassijuhataja ja lapsevanem ning vanem saadab selle klassijuhtajale tagasi.
- (11) 2. -9. klassi õpilased saavad trimestrite ning õppeaasta lõppedes klassitunnistuse.
- (12) 1. klassi õpilased saavad trimestrite ja õppeaasta lõppedes hinnangulehe sõnaliste hinnangutega. Sõnaline hinnang toetub ainekavades iga õpitulemuse kohta koostatud õpitulemuse hindamise kriteeriumitele, mis on väljendatud erinevatel tasanditel.

§ 20. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

- (1) Trimestri algul teeb õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende kontrollimise aja ja vormi. Kontrollitavate ülesannete täitmine on kõikidele õpilastele kohustuslik.
- (2) Õpilast hinnatakse õppeprotsessi jooksul suuliste ja kirjalike vastuste või õpetaja poolt ainekavas sätestatud ülesannete ning hindamismeetodite alusel.
- (3) Kontrolltööde aeg kavandatakse kooskõlastatult õpilastega ja teiste aineõpetajatega. Kontrolltööde ajad kannab õpetaja kontrolltööde graafikusse e-koolis. Õpilasel võib olla kaks kontrolltööd õppenädalas, kontrolltööd ei planeerita esmaspäevaks ja reedeks, esimeseks ja viimaseks tunniks.
- (4) Kokkuvõtvad hinded on trimestri, poolaasta ja õppeaasta hinded.
- (5) 1.-4. klassini hinnatakse lugemist, kirjatehnikat ja keeleõpetust trimestri lõpus ühe kokkuvõtva eesti keele hindega. 5. - 8. klassini on eesti keel ja kirjandus eraldi õppeained ning mõlemat ainet hinnatakse eraldi trimestri- ja aastahindega. 9. klassis

hinnatakse eesti keelt ja kirjandust eraldi trimestrihindega, põhikooli lõputunnistusel hinnatakse kokku eesti keel ja kirjandus üheks eesti keele hindeks.

- (6) 8. klassis korraldab kool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö. Loovtöö hinne kantakse 8. klassi tunnistusele ja loovtöö teema kantakse põhikooli lõputunnistusele. Ainealase uurimistöö hinnet arvestatakse vastava aine aastahinde väljapanekul.
- (7) Kui õpilasel on kodune töö tegemata, ei tööta tunnis kaasa, puudub põhjuseta tunnist, kus oli planeeritud (õpetaja töökas) hindamine, siis võib tegemata tööd tähistada märgiga „x”. Märk „x“ on kasutusel kontrolltöö või muu arvestusliku töö hindamisel, mis tähistab tegemata tööd. Kui õpilane sooritab töö, asendatakse „x“ vastava hindega. Kui trimestri lõpuks on töö ilma mõjuva põhjuseta sooritamata, asendatakse „x“ hindega „1“.
- (8) Mitterahuldava hinde korral antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järeltöö toimub õpetaja konsultatsiooniajal (ajad on kättesaadavad kooli veebilehel ja koolis) või õpetajaga kokkuleppel üldjuhul kuni 10 koolipäeva jooksul.
- (9) Pikemaajalise puudumise korral on õpilasel õigus taotleda aineõpetajalt järelevastamiseks pikemat tähtaega või rakendatakse vajadusel individuaalset õppekava (IÕK).
- (10) Õpilane, kes tahab hinnatava ülesande eest saada kõrgemat hinnet, saab võimaluse parandada hinnet õpetajaga kokkuleppel.
- (11) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, võib vastavat suulist vastust, kirjalikku või praktilist tööd või selle tulemust hinnata hindega „1” (nõrk). Õpilasele võib tema soovil anda ühe võimaluse hinnet uuesti vastata.
- (12) Kui õpilane ei tule toime põhikooli riikliku õppekavaga, siis tuleb kohandada jõukohast õppekava (tugiteenused, nõustamiskomisjoni ettepanekul lihtsustatud õppekava, IÕK).
- (13) Õpilasel ja lapsevanemal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teada saamist.
- (14) Õpilase hindamisega seotud vaidlusküsimusi lahendab kool õpilase või lapsevanema kirjaliku põhjendatud taotluse alusel. Otsusest teavitab kool õpilast ja lapsevanemat kirjalikult viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist. Kui õpilane või lapsevanem ei ole otsusega nõus, võib ta pöörduda kooli õppe- ja kasvatustegevuse üle järelevalvet teostava asutuse poole viie tööpäeva jooksul arvates otsusest

teadasaamisest.

§ 21. Hindamine 1. klassis

- (1) Kool kasutab 1. klassis hinnangulist hindamist. Sõnaline hinnang toetub ainekavades iga õpitulemuse kohta koostatud õpitulemuse hindamise kriteeriumitele, mis on väljendatud erinevatel tasanditel. Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse selle õppeaasta kokkuvõtavad hinded ja käimasoleva õppetrimestri jooksul saadud hinded viie palli süsteemi. Täpsem hindamiskord on õppekava lisas.

§ 22. Hindamine individuaalse õppekava alusel

- (1) Õpilast, kes õpib individuaalse õppekava järgi, hinnatakse vastavalt individuaalses õppekavas ette nähtud hindamise korrale. Nimetatud juhul võib põhikooli õpilase tööle teha märke «Hinnatud individuaalse õppekava alusel».

§ 23. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

- (1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
- (2) Hindamisel viie palli süsteemis:
  - 1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
  - 2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
  - 3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
  - 4) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
  - 5) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda

oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

- 6) märk „x“ on kasutusel kontrolltöö või muu arvestusliku töö hindamisel, mis tähistab tegemata tööd. Kui õpilane sooritab töö, asendatakse „x“ vastava hindega. Kui trimestri lõpuks on töö ilma mõjuva põhjusega sooritamata, asendatakse „x“ hindega „1“.

(3) Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest ja koostatakse tööd nii, et hindega „5“ hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4“ 75–89%, hindega „3“ 50–74%, hindega „2“ 20–49% ning hindega „1“ 0–19%.

(4) Põhikool võib viie palli süsteemi asemel kasutada koolisisest teistsugust hindedüsteemi. Kasutatav hindedüsteem ja hinnete viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted sätestatakse kooli õppekavas. Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse selle õppeaasta kokkuvõtvad hinded ja käimasoleva õppetrimestri jooksul saadud hinded viie palli süsteemi.

§ 24. Käitumise ja hoolsuse hindamine

- (1) Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on 1) suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, saavutama õppekavas kehtestatud üldpädevusi ning täitma kooli kodukorra nõudeid; 2) motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid ja kujundama isiksuslikku arengut.
- (2) Käitumist ja hoolsust hinnatakse hinnetega «eeskujulik», «hea», «rahuldav» ja «mitterahuldav».
- (3) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis.
- (4) Õpilane viiakse üle järgmisse klassi olenemata käitumise ja hoolsuse aastahinnetest.
- (5) Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtted ja kord on avalikustatud kooli veebilehel, kättesaadav koolis. Hindamiskorda ja põhimõtteid tutvustab õpilastele ja lastevanematele klassijuhtaja.
- (6) Klassijuhtaja otsustab õpilase tunnistusele märgitavad käitumise ja hoolsuse trimestri- ja aastahinded aineõpetajate poolt e-koolis väljapandud hinnete alusel.
- (7) Põhikooli lõputunnistusele käitumise ja hoolsuse hinnet ei kirjutata.
- (8) Käitumise hindamise kriteeriumid:

- 1) Käitumishindega «eeskujulik» hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
  - 2) Käitumishindega «hea» hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid.
  - 3) Käitumishindega «rahuldav» hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi.
  - 4) Käitumishindega «mitterahuldav» hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, ei allu õpetajate nõudmistele ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib hinnata «mitterahuldavaks» ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.
- (9) Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppe- ja kasvatusülesannetesse, kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus, ülesannete täitmine.
- 1) Hoolsushindega «eeskujulik» hinnatakse õpilast, kes suhtub õppe- ja kasvatusülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.
  - 2) Hoolsushindega «hea» hinnatakse õpilast, kes suhtub õppe- ja kasvatusülesannetesse kohusetundlikult, on töökas ja järjekindel, hoolikas ning õpib võimetekohaselt.
  - 3) Hoolsushindega «rahuldav» hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õppe- ja kasvatusülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel ega tegutse oma tegelike võimete kohaselt.
  - 4) Hoolsushindega «mitterahuldav» hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppe- ja kasvatusülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult.

§ 25. Kokkuvõtvad hinded ja järgmise klassi üleviimine

- (1) Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine trimestrihinneteks, poolaastahinneteks ning trimestri- ja poolaastahinnete koondamine aastahinneteks.
- (2) Poolaastahinnet kasutatakse õppeaine hindamisel, mida on üks tund nädalas.
- (3) Õpilast ja vanemat teavitatakse kokkuvõtvatest hinnetest.

- (4) I klassis kasutatakse kokkuvõtva hindamisena neli korda õppeaastas toimuvat kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millel ei pea olema numbrilist ekvivalenti. Kokkuvõtvas hinnangus peab selgelt kajastuma, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.
- (5) Kui õppeperioodi keskel on õppeaine trimestri- või poolaastahinne või -hinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk” või antakse tulemustele samaväärne sõnaline hinnang.
- (6) Õpilasele, kelle trimestri- või poolaastahinne on „puudulik” või „nõrk”, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, parandusõpe jm) vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.
- (7) Trimestri- või poolaastahinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.
- (8) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestri- või poolaastahinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.
- (9) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.
- (10) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.
- (11) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

- (12) Lõigetes 8 ja 9 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajaks.

§ 26. Põhikooli lõpetamine

- (1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.
- (2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või lapsevanema kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
  - 1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
  - 2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- (3) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

§ 27. Õpilaste tunnustamise kord

- (1) Eduka õppimise ja eeskujuliku või hea käitumise eest tunnustatakse põhikooli õpilast õppeperioodi lõpul või õppeaasta jooksul.
- (2) Kiituskirjaga «Väga hea õppimise eest» tunnustatakse kooli õppenõukogu otsusel 2. – 4. klassi õpilast, kui tal on aastahinnetes üks “neli” (muusika- või kunstiõpetus või kehaline kasvatus) ja käitumine “eeskujulik”. Ettepaneku õpilase tunnustamiseks teeb klassijuhataja.
- (3) Kiituskirjaga «Väga hea õppimise eest» tunnustatakse kooli õppenõukogu otsusel 5. – 8. klassi õpilast, kui tema muusika- ja kunstiõpetuse ning kehalise kasvatuses aastahinne on vähemalt “hea”, teiste kohustuslike ja valikõppeainete aastahinded ja loovtöö hinne “väga head” ning käitumine eeskujulik. Ettepaneku õpilase tunnustamiseks teeb klassijuhataja.
- (4) Kiituskirjaga "Väga heade tulemuste eest üksikutes õppeainetes" tunnustatakse kooli õppenõukogu otsusel 9. klassi õpilasi, kes on saavutanud väga häid tulemusi ühes või mitmes õppeaines. Nende õppeainete aastahinne 8. ja 9. klassis on «väga hea»,

õppeainete lõpueksami hinne 9. klassis on «väga hea» ning ülejäänud õppeainetes edasijõudmine vähemalt hea ning käitumine “eeskujulik” või “hea”.

- (5) Kiitusega põhikooli lõputunnistus antakse kooli õppenõukogu otsusel 9. klassi õpilasele, kellel on kõikides põhikooli lõputunnistusele kantavates õppeainetes aasta- ja eksamihinne «väga hea» ning käitumine “eeskujulik” või “hea”.
- (6) Kääpa Põhikooli tänukirjaga “Väga hea õppimise ja käitumise eest” tunnustatakse direktori otsusel õppeaasta lõpul 1. klassi õpilast, kellel on hinnanguliselt väga head õppetulemused ja käitumine. Ettepaneku tunnustamiseks teeb klassijuhataja.
- (7) Kääpa Põhikooli tänukirjaga “Hea õppimise ja käitumise eest” tunnustatakse direktori otsusel õppeaasta lõpul 1. – 9. klassi õpilast, kellel on „head“ ja „väga head“ õppetulemused või sellele vastav hinnang ning käitumine. Ettepaneku tunnustamiseks teeb klassijuhataja.
- (8) Kääpa Põhikooli tänukirjaga “Tubli osalemise olümpiaadil või ainekonkursil” tunnustatakse direktori otsusel kogu õppeaasta jooksul 1. - 9. klassi õpilast, kes osales olümpiaadil ja ainekonkursil väljaspool kooli või koolis. Ettepaneku teeb direktorile õpetaja.

7. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

§ 28. Õpilase ja vanema teavitamine ning nõustamine

- (1) Kool tagab õpilasele ning lapsevanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatusse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes.
- (2) Infot saab kooli kodulehelt, e-koolist, õpilaspäevikust, klassijuhatajalt, aineõpetajalt või juhtkonnalt otsese pöördumise, telefonivestluse või kirja teel.
- (3) Õpetajad teavitavad lapsevanemaid vestluse, õpilaspäeviku, e-kooli või kirja teel.
- (4) Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks poolaasta ja täiendavalt trimestri algul.
- (5) Vajaduse korral nõustab klassijuhataja, aineõpetaja või eripedagoog (HEV õppe koordineerija) õpilase lapsevanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.
- (6) Kool korraldab õpilaste ja lapsevanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse. 8. ja 9. klassis viiakse kõigile õpilastele läbi karjääritestid ja antakse individuaalset tagasisidet.
- (7) Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete võimalikule arendamiseks tuleb koolis selgitakse välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.
- (8) Lapsevanemaid teavitatakse ja nõustatakse õpilase arenguestluse käigus kord õppeaastas või vajadusel sagedamini.
- (9) Lapsevanemate teavitamiseks ja nõustamiseks viiakse läbi lastevanemate klassikoosolekuid, üldkoosolekuid ja kooli hoolekogu koosolekuid.
- (10) Lähtuvalt kooli eesmärkidest ja lastevanemate või hoolekogu ettepanekutest viiakse läbi koolitusi lastevanemate nõustamiseks.
- (11) Kehalise kasvatuses vabastatakse õpilane füüsilisest koormusest lapsevanema tõendi alusel. Õpilane on abiks õpetajale õppetunni läbiviimisel (võistluspaikade korrastamine, kohtunikutöö jms). Pikemaajalise vabastuse puhul asendatakse füüsiline koormus iseseisva uurimusliku tööga (referaadid, ülevaated kehakultuuri või tervise teemadel).

8. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

§ 29. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilastel kohaldatavad erisused

Koolis on „HEV õpilastele tugisüsteemide rakendamise kord Kääpa Põhikoolis” kinnitatud direktori käskkirjaga nr 1 / 08.01.2013, kättesaadav kooli kodulehel ja paberil koolis.

- (1) Hariduslike erivajadustega (HEV) on õpilane, kelle õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- või tundeeluhäired, pikemaajaline õpest eemal viibimine, kooli õppekeele ebapiisav valdamine või eriline andekus toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õpikeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, tugipersonal), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas.
- (2) HEV õpilastele tugisüsteemide määramise eesmärk on õpilaste erivajaduste õigeaegne märkamine ja sekkumine, et ennetada püsivaid õpiraskusi, koolist väljalangemist ning tagada põhikooli lõpetamine positiivsete tulemustega. Varajane märkamine ja sekkumine annavad õpilasele võimaluse õppida võimetekohaselt.
- (3) HEV õpilastele suunatud tugimeetmeid koordineerib HEV õpilaste töö koordineerija koostöös klassijuhatajate, aineõpetajate, teiste tugispetsialiste ja kooli juhtkonnaga.
- (4) HEV õpilasele avatakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart. Pärast õpilase haridusliku erivajaduse väljaselgitamist teeb haridusliku erivajadusega õppe koordineerija ettepanekud õpetaja(te)le ja lapsevanematele edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks.
- (5) Kääpa koolis toetavad HEV õpilase õpinguid
  - 1) klassijuhataja / aineõpetaja
  - 2) haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija
  - 3) logopeed
  - 4) eripedagoog
  - 5) õpiabirühma õpetaja
  - 6) abiõpetaja
  - 7) pikapäevarühma õpetaja
- (6) Õpilastele kooli otsusega rakendatavad tugimeetmed
  - 1) pikapäevarühm

- 2) õpiabirühm (eripedagoogiline ja logopeediline abi)
- 3) individuaalne õppekava
- 4) aineõpetajate konsultatsioonid
- 5) koduõpe
- 6) töö andekate õpilastega
- 7) tugispetsialistide teenuse kasutamine
- 8) koostöö erialaarsti(de)ga
- 9) koostöö õppenõustamiskeskusega
- 10) nõustamis- või alaealiste komisjoni suunamine
- 11) koostöö valla sotsiaaltöötajaga
- (7) Nõustamiskomisjoni otsusel kooli poolt rakendatavad tugiteenused (rakendatakse vastavalt vajadusele ja võimalusele)
  - 1) koolikohustuse täitmise edasilükkamine
  - 2) õpiraskustega õpilaste klass
  - 3) põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi õpe
  - 4) tundeelu- ja käitumishäiretega laste klass
  - 5) kasvatusraskustega laste klass
  - 6) ühele õpilasele keskendatud õpe
  - 7) koduõpe tervislikel põhjustel
  - 8) individuaalne õppekava
  - 9) liitpuudega õpilaste klass
  - 10) spetsiifiliste erivajadustega õpilaste väikeklass

§ 30. Pikapäevarühma töökorraldus

- (1) Kääpa Põhikoolis töötab 3 pikapäevarühma 1. – 6. klassi õpilastele. Kooli direktor moodustab pikapäevarühmi koolipidaja nõusolekul. Pikapäevarühmas korraldatava õppekavavälise tegevusena pakutakse õpilasele järelevalvet ning pedagoogilist juhendamist ja suunamist õppest vaba aja sisustamisel, koduste õpiülesannete täitmisel ja huvide arendamist huvitegevuses ning huviringi töös.
- (2) Pikapäevarühma töökorralduse ja päevakava kehtestab kooli direktor, määrates seal aja koduste õpiülesannete täitmiseks, puhkuseks vabas õhus ja huvitegevuseks. Pikapäevarühma töö planeerimisel ja korraldamisel lähtutakse hoolekogu ettepanekutest, õpilaste turvalisuse ja tervisekaitse nõuetest, kooli õppe- ja kasvatustegevuse üldistest eesmärkidest, pikapäevarühma õpilaste vanuselistest ja individuaalsetest iseärasustest, nende kodustest tingimustest ning vanemate ja õpilaste põhjendatud soovidest, samuti transpordivõimalustest. Kõik 1. – 6. klassi õpilased, kes

ootavad transporti koju saamiseks, on seni pikapäevarühmas.

- (3) Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu ja arvatakse sealt välja direktori otsusega ja vanema taotluse alusel või alaealise mõjutusvahendite seaduses sätestatud juhul alaealiste komisjoni otsuse alusel.
- (4) Pikapäevarühma õpetaja suunab lapsed ringidesse, teeb koostööd kooli raamatukoguga, huvijuhiga, küla raamatukoguga, klassijuhatajatega, et õpilaste aeg oleks väärtuslikult ja turvaliselt sisustatud. Õpetaja vastutab pikapäevarühma kuuluvate laste eest ja peab teadma, kes kus on, millega tegeleb. Õpetaja saadab lapsed bussidele. Pikapäevarühma kasvataja teeb direktori kehtestatud päevakava alusel töökava. Kasvatusrühma päevikut täidetakse e-koolis.

9. Karjääriteenuste korraldus koolis

(1) Karjääriteenust osutatakse koolis karjäärinõustaja abi kasutades, läbi karjääriõpetuse valikaine, läbi õppe- ja kasvatustööd läbiva teema aineõpetuses ja huvitegevuses ning klassijuhataja töös. Tegevused kajastuvad aine- ja töökavas ning klassijuhataja ja huvijuhi töökavas. Karjäärinõustaja viib läbi õppetundi 8. ja 9. klassi õpilastele, teeb testi ja analüüsib koos õpilasega tulemusi. Karjääriteenuse kaudu aidatakse õpilasel saada tuge:

- 1) iseenda ja oma huvide ning võimete tundmaõppimisel;
- 2) sobiva aine- või huvialaringi valikul;
- 3) oma õpingute ühildamisel õppekavavälise tegevusega;
- 4) individuaalsel õppekaval õppimise ja individuaalse õppekava taotlemise kohta;
- 5) eneseanalüüsi koostamisel, oma tuleviku ja karjääri planeerimisel;
- 6) erinevate eluvaldkondadega tutvumisel;
- 7) sobiva õppeasutuse valimisel edasiõppimiseks;
- 8) vestlusteks ja sisseastumiseks valmistumisel gümnaasiumisse või kutseõppesse astumiseks;

(2) Karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kutseõppeasutuste ja gümnaasiumide infokataloogide tutvustamine. Karjääriplaneerimist toetab ka Rajaleidja keskus.

10.Õpetajate töö planeerimise põhimõtted ja koostöö

§ 31. Õpetajate töö planeerimise põhimõtted

- (1) Väljundipõhises õppes toimub õpetaja töö planeerimine alljärgnevalt:
  - 1) esmlt määratletakse õpitulemused, mida õppimise ja õpetamise kaudu soovitakse saavutada;
  - 2) seejärel õpitulemused seostatakse üldpädevustega, läbivate teemadega ning leitakse lõimingu võimalused;
  - 3) järgnevalt kavandatakse õpitulemustes sisalduvatest väljundverbidest tulenevalt hindamine (hindamismeetodid ja –kriteeriumid);
  - 4) lõpuks valitakse lähtuvalt õpitulemusest ja hindamismeetoditest tulenevalt õpetamismeetodid.
- (2) Õpetamise aluseks ei ole õpetajal õppesisu vaid õpitulemused. Õppesisu käsitlemises teeb õpetaja valiku arvestusega, et klassiti kirjeldatud õpitulemused, üldpädevused ning valdkonna- ja ainepädevused oleksid saavutatud.
- (3) Õpetaja peab trimestri alguses õpilasi teavitama trimestri jooksul läbitavatest teemadest, vajalikest õppevahenditest, hindamise korraldusest ja kriteeriumitest ning planeeritavatest üritustest.
- (4) Õpetaja töö planeerimise tulemusena peab õpilane teadma, mida, millal ja kuidas hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Vastav informatsioon tuleb õpilastele edastada eKooli kaudu.
- (5) Õpetaja osaleb ainevaldkondade kavade koostamises ja uuendamises. Ainekavas esitatakse klassiti õppe- ja kasvatusesmärgid, õpitulemused (kajastavad õpilase head saavutust), ainepädevused, üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna kaudu, lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega, läbivate teemade käsitlemine, õppesisu, hindamise korraldus, õpikeskkonna kirjeldus.
- (6) Igaks õppeaastaks koostab õpetaja ainekavast lähtudes töökava, mis koostatakse kalendaarplaanina vähemalt trimestriks. Aineõpetaja töökava konkretiseerib kooli õppekava üldosa ja ainekava konkreetse aine ja klassi lõikes lähtuvalt õppeainest, õppeaasta eesmärkidest, kooli üldtööplaanist, tunnijaotusplaanist ja konkreetse klassi eripärast.
- (7) Õpetaja töökava koostamise eesmärk on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist. Töökava on tegevuskava, mis kajastab õpitulemusi, seost üldpädevuste ja läbivate teemadega, lõimingut, õppemeetodeid, õppe sisu ja õppetegevusi, ajalist planeeringut.

- (8) Töökavad esitatakse elektrooniliselt enne trimestri algust läbi vaatamiseks õppealajuhatajale ja kinnitamiseks direktorile.

§ 32. Õpetajate koostöö

- (1) Õpetajad teevad koostööd kooli töö planeerimisel, üldtööplaani koostamisel, õppe- ja ainevaldkondade kavade uuendamisel, ainekavade loomisel, kooli ürituste kavandamisel ja läbiviimisel ning muudel eettulevatel juhtudel.
- (2) Korralised üldkoosolekud toimuvad kord kuus (analüüsitakse tehtut, konkretiseeritakse järgneva kuu tegevusi, jagatakse infot ja koolitustelt saadud teadmisi).
- (3) Vajadusepõhiselt toimuvad väiksemate gruppide töökoosolekud (klassiõpetajad, klassijuhatajad, aineõpetajad, projektimeeskond vm).

11. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- (1) Kooli õppekava uuendamine ja täiendamine toimub kooskõlas „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega“.
- (2) Õppekava on kooli õppe- ja kasvatustöö keskne dokument, mida muudetakse ja täiendatakse vastavalt vajadusele, kuid mitte sagedamini kui kord õppeaastas.
- (3) Õppekava muutmise algatab kooli juhtkond võttes arvesse õppenõukogu, hoolekogu õpilasesinduse, õpetajate või lastevanemate ettepanekuid. Uut muudetud õppekava versiooni arutab õppenõukogu, hoolekogu ja õpilasmavalitsus.
- (4) Õppekava kinnitab kooli direktor.
- (5) Regulaarselt muudetakse kooli õppekava üldosa neid punkte, mis on seotud kõrgemalseisvate organite määruste ja korraldustega, aga ka muudatustega koolisiseses õppetöös reguleerivates aktides.